

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת בשלח י"א שבט תשע"ב | גליון 487

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' (ט"ו א')

אמרו חז"ל (שמות רבה כ"ג), מיום שברא הקב"ה את העולם ועד שעמדו ישראל על הים, לא מצינו אדם שאמר שירה להקב"ה, אלא ישראל. ברא אדם הראשון, ולא אמר שירה. הציל אברהם מכבשן האש ומן המלכים, ולא אמר שירה. וכן יצחק מן המאכלת ולא אמר שירה. וכן יעקב מן המלאך ומן עשו ומן אנשי שכם, ולא אמר שירה. כיוון שבאו ישראל לים ונקרע להם, מיד אמרו שירה לפני הקב"ה. אמר הקב"ה, לאלו הייתי מצפה. נראה לבאר, שאבות העולם לא אמרו שירה, משום שסברו ששירתם יכולה להתפרש שלא כראוי. כלומר, אם אדם הראשון היה אומר שירה על שהוא נזר ותפארת הבריאה, יכולה שירתו להראות כגאווה ורמות רוח. וכן אברהם אבינו כשניצל מכבשן האש, לא רצה לומר על כך שירה, כיוון שלא זכה למוות על קידוש ה', שזו מעלה גדולה מאוד, ואם כן, לא שייך לומר שירה על נס הצלתו. וכן מה שניצל ממלחמת המלכים, יכולה הייתה שירתו להתפרש כאילו הוא משתבח על מה שניצח את המלכים, ונראה הדבר כגאווה.

יצחק אבינו שנעקד על המזבח ומסר את נפשו במעשה גבורה שנזכר לדורי דורות, ועקידת יצחק הקב"ה זוכר לזרעו עד היום, בכל זאת אם היה אומר שירה בסיום מעמד העקידה, היה נראה כלפי חוץ כאילו הוא שמח על כך שניצול מלהיות קרבן עולה על גבי המזבח. ויעקב אבינו אם היה אומר שירה אחרי שניצל מהמלאך ומעשיו ומאנשי שכם, היה אפשר לטעות ולומר שהוא משתבח בכוחו ועוצם ידו.

אך שכשבני ישראל עמדו על שפת הים, והמצרים היו רודפים אחריהם, הים מצד אחד הרים גבוהים מצד השני וחיות רעות מעבר השלישי, ולא היה להם לאן לפנות ולברוח ובמה להציל עצמם, אלא רק לזעוק ולקרוא אל ה'. ומתוך הצרה הגדולה הזו, ובשעה שהיו בצער ופחד גדול שאין לתאר, הציל ה' את עמו ופתח להם שער להצלה שלא כדרך הטבע. לכן, לנוכח נס והצלה זו עמדו בני ישראל ואמרו שירה. והיתה זו השעה המוכשרת והראויה ביותר לכך מיום שנברא העולם, והסכימו משמים לשירתם, שהרי רוח הקודש שרתה עליהם בעת שאמרו השירה, ובמילים הקדושות של השירה טמונים כל יסודות האמונה בה'. ואכן שירה זו עומדת לעד ולנצח משום שהיא מושלמת זכה וברה מכל סייג ופגם. ונאמרה בלשון עתיד - "אז ישיר", והיא שירת האמונה אשר נחקקה ונחרטה בליבות בני ישראל לעד.

צריכים אנו להתחזק באמירת שירת הים בשמחה גדולה, שהרי חז"ל קבעו לאומרה בכל יום ומעלה גדולה יש באמירתה, וצריך האדם להתייגע כדי להכניס בליבו את ההרגשה שכאילו הוא עומד על הים ומודה לה' על רוב חסדו, ואם יזכה לזה הרי שהוא בן העולם הבא, וכמובא בזוהר הקדוש. ובזכות השירה, שהיא שירת האמונה, שיצאה מלב בני ישראל, נזכה לחזק בליבנו האמונה בהשם יתברך, ונזכה לביאת משיח צדקנו, ויתקיים בנו מה שאמרו חז"ל "אז ישיר" - לעתיד לבוא, במהרה בימינו, אמן.

דברי הימים

ט"ו בשבט

ראש השנה לאילן. קבעו חכמים את יום חמשה עשר בשבט, ליום גבול בין שנה לחברתה, כיון שביום זה כבר יצאו רוב גשמי השנה ועלה השרף באילנות, ופירות שהאילן יוציא או שייחנטו מכאן ואילך, שייכים לשנה החדשה, לענין מעשרות, ערלה ורבעי.

ט"ו בשבט אין בו איסור מלאכה, או חיוב משתה ושמחה. אך נוהגים בו קצת יום טוב, אין אומרים בו תחנון, ואין עושים בו הספד. ונוהגים להרבות בו באכילת פירות שונשבתחה בהן ארץ ישראל, ולהדר לאכול פרי חדש שעדין לא אכלוהו בשנה זו, כדי זכות ולברך ברכת "שהחיינו".

כתב רבי חיים פלאגי בספרו "מועד לכל חי": "ליל ט"ו בשבט נהגו רוב תפוצות ישראל לסדר בשולחן מכל פירות האילן ופירות הארץ מאשר תשיג ידו. וכל אחד מברך על פרי אחד: האיש מברך על החיטה אחר ברכת המזון "חלב חיטים ישיבעך" כדי שיהיה לו מזונות ברווח. האשה על הגפן כדכתיב 'אשתך כגפן פוריה': הבן על הזית כדכתיב 'בניך כשתילי זיתים סביב לשולחןך', רמון ואגוז רמז לבנות על שם "כל כבודה בת מלך פנימה": דבש ותפוח לתינוקות על שם "תחת התפוח עוררתיןך" - "דבש וחלב תחת לשונך". נהגו להתפלל ביום זה על אתרוג מהודר לחג הסוכות, כמו שכתוב בספר 'בני יששכר' "הנה מה טוב ומה נעים שיתפלל האדם ביום ההוא ראשית יסוד הצמיחה, שיוזמין לו השי"ת לעת המצטרך את הפרי עץ הדר. והנה תפילתו תעשה פרות".

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	
18:32	17:53	16:39	ירושלים
18:28	17:54	16:54	ת"א אשדוד
18:26	17:52	16:43	חיפה
18:29	17:55	16:54	ב"ש

השיעור השבועי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

תקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל

רח' שבט בנימין 34, רובע י"ב, אשדוד. פרטים נוספים בטל: 08-8679897

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע, לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

כמו כן ניתן לקבל במייל את דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

הנוד
לנער

סור מרע - עשה טוב

הקשר בין בעל לאשה הולך ונרקם בהדרגה במהלך שנות החיים המשותפים. ככל שחולפים הימים וחווים יחד חוויות טובות ואף פחות, מתעצם הקשר ומורגשת אהבה רבה יותר מאשר התקופה שחלפה. אך יש לקחת בחשבון שיש גורמים מסוימים שיכולים להפריע ליציירת קשר בריא ואוהב. אחד מהם הוא יחס מזלזל ופוגע.

כיצד יוכל הבעל להרגיש נח בביתו, כשאשתו מזכירה לו ללא הרף כי הוא נעדר ריכוז ושכחן. איך תוכל אשה להתקרב לבעלה, כשהוא צועק ומשפיל אותה בשעת כעסו. אמנם, לרוב אין הדברים נאמרים מתוך רוע לב או רשעות חלילה, אך די במספר מועט של מיילים קשות, פוגעות או מזלזלות כדי לתקוע טריז במערכת הקשר הנבנת. ולכן, כלל ברזל אותו יש לרכוש מיד עם תחילת הנישואין, כפי שדוד המלך אומר בתהילים "סור מרע - ועשה טוב". ראשית, יש לעזוב את הרע, להמנע ממנו לחלוטין, ורק אז ייווצר מצע מוכן לעשה טוב.

בתחילת ההיכרות והנישואים עדיין נשמר הכבוד בין בני הזוג, לא ביום אחד מתחילים הם לפגוע או לכעוס. תמיד יש פעם ראשונה... חשוב לא לתת לפעם הזו להיפך להרגל, משום שהרגל נעשה לטבע וקשה לרשו. לכן באותה הפעם עם כל אי הנעימות והחשש, יש לבן הזוג הנפגע לבקש בעדינות, ואם יש צורך אף בנחישות נעימה, לא לחזור בשנית על משפט או התנהגות זאת. זה קשה במיוחד לבני זוג שעדיין הקשר לא מבוסס בניהם, אך לטווח הרחוק זה שווה!

ולאלו שכבר מיילים אלו הפכו לדבר שבשגרה, אמנם לא ביום אחד ניתן לשנות הרגלים, אך זה אפשרי! יש ליצור שיחות רגועות שידגישו את החשיבות שבשפה ובהתייחסות מכובדת, ומנגד לא לשכוח להודות כל העת על התייחסות חיובית והוגנת. כמובן שחשוב לשנות את הגישה שלנו, נמנע מלפגוע בשני. גם אם כועסים ומאד, אסור להשמיע קריאות גנאי ולצער במילים פוגעות. הן לא נוכל לדרוש שיתייחסו אלינו בכבוד כשאנחנו מתנהגים הפוך מכך. בחלוף הזמן עם עקביות והרבה רצון טוב ניתן להשיב את החיים למסלולם הראשון.

יש להמנע ממיילים קשות ומזלזלות לא רק משום שהן פוגעות בהרמוניה המשפחתית אלא בראש ובראשונה מפני שזה איסור מהתורה, דרשו חז"ל על הפסוק "ולא תנו איש את עמיתו" - באונאת דברים הכתוב מדבר, אסור לאדם להקניט את חברו, ולצערו במילים. במיוחד הזהירו חז"ל את האיש מלצער את האישה, שדמעתי מצוייה. כמובן ברור שגם לאשה אסור לצער את בעלה.

"וישאו בני-ישראל את-עֵינֵיהֶם והִנֵּה מִצְרִים נִסַּע אַחֲרֵיהֶם, וַיִּירָאוּ מֵאֵד, וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל, אֶל-ה', דַּרְשׁוּ חֲז"ל, שראו בני ישראל את שרו של מצרים טס ברקיע, לבוא ולעזור למצרים, ופחדו מאד כיון שחשבו שכל הניסים שעשה להם הקב"ה לא היו בזכותם, אלא כדי להפריע מפרעה שאמר "לא ידעתי את ה'". ועתה לאחר שיצאו ממצרים שוב אין ה' משגיח עליהם, והראיה לכך, שכעת מצרים רודפים אחריהם והם נצורים מכל צדדיהם. לכן באו אל משה רבנו בטענה, שטוב היה לעבוד במצרים ממותנו במדבר. מבאר רבי יאשיהו פיטו זצוק"ל בספרו "כסף נבחר", שחז"ל למדו זאת מהפסוקים: "ויאמר מִשֵּׁה אֶל-הָעַם, אֶל-תִּירָאוּ הַתִּיַצְבוּ", כלומר, חיזקו באמונה בהשם ובהשגחתו, ובזכות האמונה תראו "את ישועת ה', אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם", לכם – בשביל כבודכם, שלא חס הקב"ה על כבוד שמו, אלא על כבוד ישראל. והפחד שפחדתם שראיתם את שרו של מצרים ואת המצרים רודפים אחריכם הוא לתכלית ישועתכם, שעל ידי שרדפו אחריכם המצרים היום, זה יהיה גורם ש"לא תספו לראתם עוד עד עולם" כי ברגע אחד ימותו ויאבדו בים סוף. וכל העומד כנגדכם ה' ילחם בשבילכם. מכל מקום "ואתם, תִּתְחַשְׁשׁוּ" כדי שלא יחשבו המצרים שיש מורך בלבבכם.

מבראות

"וְחִזְקֵתִי אֶת לֵב פְּרָעָה, וְנָדַף אַחֲרֵיהֶם, וְאִכְבְּדָהּ בַּפְּרָעָה וּבְכָל חֵילוֹ וְנִדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה'" (י"ד, ד)

אמרו חז"ל: וידעו מצרים הנשארים וגם הנטבעים לפני מותם כי אני ה'. וצריך להבין, הניחא המצרים הנשארים, טוב שידעו את ה'. אך הנטבעים, שעוד רגע לא יהיו בין החיים, מה לנו שידעו את ה'? אלא, אף לאדם שעומד למות ובליבו ידיעה ואמונה בה', אפילו לרגע אחד, יש בזה מעלה גדולה ביותר! ולכן, יש לאדם להשתדל בכל כוחו, לחזק ולרומם את הרגעים המיוחדים, אשר אפשר בהם להגיע להשגות ולדברים מרוממים וגבוהים ביותר, ויזהר לא להפסיד את הזמנים הללו.

(תורת יאשיהו, שמות)

"זֶה אֵלֵי וְאֵנֹוּהוּ, אֱלֹקֵי אַבִּי וְאַרְמְמָנֹוּהוּ" (ט"ו ב)

כתב ה"אור החיים" הקדוש, שהעומד לשורר לשבח ולהתפלל לפני ה', יתחיל לשבח ולהלל לה' על ניסיו ונפלאותיו שקרו עימו, ורק לאחר מכן יזכיר לשבח את ה' על הניסים והטובות שנעשו לאבותיו, כמו שתקנו אנשי כנסת הגדולה בתפילה "ברוך אתה ה' אלוקינו" ורק אח"כ "ואלוקי אבותינו". אף בשירת הים בתחילה שרו ושבחו לה' על הנסים שקרו עמם, שנתחסד עמם הבורא וריחם עליהם ברוב חסדיו והושיעם מצרתם, ואמרו "עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה" וגמרו אומר "זה אלי ואנוהו" ואחר כך אמרו "אלקי אבי וארוממנהו".

"וְנִרְאָה תְהִלַּת, עֲשֵׂה פִלְא" (ט"ו, י"א)

בעל "משמרות כהונה" זצ"ל, דקדק בפסוק שמתחיל בלשון רבים "תהילות", ומסתיים בלשון יחיד "פלא" ולא אמר עושה פלאות. אלא, שגם כאשר הקב"ה עושה פלא אחד, אומרים לו תהילות הרבה, כגון חולה אנוש שקם מחוליו ונרפא, לא רק הוא מודה לבורא על נס הצלתו, אלא אף בני משפחתו, מכרו וידידיו מודים ומהללים לה' על פלא הצלתו. וראוי לכל אדם להודות ולשבח את הבורא על ניסיו שבכל יום עמנו תמיד.

"הֲנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וְיֵצֵא הָעָם וְלָקְטוּ דָבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ, לְמַעַן אֲנַסְנֶוּ הַיּוֹלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא" (ט"ז ד)

כתב רבי יעקב אבוחצירא זצוק"ל בספרו "פתוחי חותם", שלא יחשוב האדם בדעתו שכשיהיה לו ממון ויהיה מזונו מצוי, אז יהיה לבו פנוי לעסוק בתורה, שעל זה אמר התנא באבות "אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה", אלא יעסוק בלימוד התורה ויהיה בטחונו בה', ויאמר: הכל בידו יתברך, ומה שראוי לי יבוא לי, והעיקר היא עבודת השם. ואם לא יתהלך בדרך זו, אי אפשר לו לעסוק בתורה. וזהו שנאמר "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים" אני הוא הממטיר והפרנסה בידי, ובה שילקטו דבר יום ביומו, דאם יבטחו בהשם בזה, יבואו לעסוק בתורה ויהיה ניכר "הילך בתורת אבי לא".

נגיעות פירות

בט"ו בשבט נוהגים להרבות באכילת פירות שנשתבחה בהן ארץ ישראל (מגן אברהם סי' קל"א) ובספר שבט מוסר (פרק ט"ז), הביא מצוואת רבי אליעזר הגדול, שאמר: בני, הוי זהיר לברך על הפירות בט"ו בשבט, שמנהג ותיקין הוא. מאחר ומזדמנים לשלחן מספר רב של מיני פירות, חלקם אף מיובשים, יש להזהר שמנהג ותיקין זה לא יהיה חלילה כרוך באכילת איסור, ר"ל. טרם קיום מנהג אכילת הפירות יש לבדוק שהמנהג לא יהפך חלילה לגהנם.

חובה עלינו לדעת ולהכיר, אילו מיני פירות מוחזקים כנגועים ואיך ראוי לבדוקם. וזאת על מנת שלא נבוא לידי איסור דאורייתא של אכילת תולעים, שנאמר "וכל שרץ השורץ על הארץ שקץ הוא לא יאכל", על אכילת תולעים עוברים בחמישה לאוין, על כל תולעת ותולעת. וכתב בספר החינוך "שהאוכל בריה שלימה אפילו קטנה שבקטנות - לוקה עליה". ותולעת שלימה, לא בטלה אפילו באלף. ואף חלק מן התולעת אסור באכילה. אמנם, תולעת שנטחנה עם המזון, ואינה ניכרת, מותרת באכילה, אך אסור לטחון מזון המוחזק כנגוע בתולעים, על מנת לבטל על ידי כך את האיסור, כיון ש"אין מבטלין איסור לכתחילה"

לכן, מיני פירות וירקות שזרכם להתליע, חובה לבדקם טרם האכילה. פירות וירקות וכן מאכלים שזרכם להתליע לעיתם רחוקות, מצווה וראוי לבדוקם טרם האכילה. פירות או ירקות שאינם רגילים להתליע כלל, מותר לאוכלם אף ללא בדיקה כלל. אך תמיד ראוי לבחון את המאכל לפני האכילה.

לעיתים קיימות נגיעות חיצוניות כאשר על הקליפה מצויות כנימות בצבע חום או אפור, יש להזהר שהכנימות לא תחדרנה לפרי, וכן שלא תעבורנה מהיד לפרי. וכתב החכמת אדם בספרו: ראוי לאדם להסתכל בכל מה שאוכל ועל ידי זה ינצל מכמה תולעים, ומעיד אני שכמה וכמה פעמים ניצלתי על ידי זה ברוך ה'". ואם גדולים אלו העידו על עצמם כזאת, מנ נענה אנחנו...

לגודל חומרת איסור אכילת תולעים, האם ראוי לאדם לאכול פירות וירקות, או תבשיל המעורב בו מזון שחייב בדיקה, אף שלא נבדק על ידו ממש? אכן, מזון הנבדק על ידי איש ואשה שהגיעו לגיל מצוות ויודעים כיצד בודקים ומכירים את התולעים והיכן ראוי לבדוק מהם, מותר לאכול אחר בדיקתם ללא חשש, משום שהם נאמנים לבדוק מזון מתולעים. אך לא ניתן לאכול מזון שנבדק על ידי גוי או יהודי המזלזל באיסור תולעים, וזאת משום שאינם נאמנים לבדוק, ויאכלו עניים וישבעו.

פניני דברי יאשיהו

לכל זמן ועת

ביום שלישי בפרשת 'בשלח' נהגו לקרוא את פרשת 'המון' שניים מקרא ואחד תרגום, סגולה לפרנסה מרובה. רבים נושעו מכח סגולה זו. יש ימים המסוגלים לתפילות, וראוי לדעת ולנצל את אותם זמנים.

מסופר כי באחד הימים ניגש אדם אל הרמב"ם, וביקש את עצתו. מלמד תינוקות הינו, וכעת אין פרנסתו מצוייה, הציע לו הרמב"ם לקחת דלעת ולשמרה טריה ככל שאפשר, ובזכות כך תהיה לו פרנסה בקרוב. עשה האיש כמצוות הרמב"ם, הימים חלפו ופרנסה אין.

הגיע החורף, והמלך שהיה מבוגר חלה מאוד, הרמב"ם שבדק את המלך אמר: כי רק דלעת טרייה תועיל להעלות למלך ארוכה. בבית המלך עמדו נבוכים, מהיכן ישיגו דלעת טרייה בחורף. בצר להם הוציאו כרוז ליושבי הממלכה שמי שיביא דלעת לבית המלך, גדולה ויקר ינתנו לו. נזכר המלמד בדלעת ששמר, והביאה לבית המלך. הזמין המלך את המלמד ואמר לו: "כל אשר תחפוץ שאל ואתן לך". ביקש המלמד מהמלך לגזור גזרה, שבכל הממלכה לא יהיה רשיון להיות מלמד תינוקות, חוץ ממנו. אך המלך סרב ואמר, ביום שמחת איני יכול לעשות כן.

יצא מלמד התינוקות חפוי ראש מבית המלך, הלך לרמב"ם ואמר לו: רבי, שמעתי בעצתך ולא עלתה בידי מאומה. ענה לו הרמב"ם ואמר לכל בקשה יש עת זמן, לכן לשנה הבאה במסיבה שיערוך המלך ביום הצלתו, תבקש מהמלך שידאג לפרנסתך כל הימים, וכך היה.

לאורם נלך

רבי חיים פלאגי' - י"ז בשבט תרכ"ח

רבי חיים פלאגי' זצוק"ל, נולד ב"ז טבת שנת ה'תקמ"ח (1788), לאביו רבי יעקב פלאגי', בעיר איזמיר שבטורקיה.

משחר ילדותו נודע רבי חיים כמתמיד עצום, כפי שהעיד על עצמו בספרו 'צואה מחיים' "ומעיד אני עלי שמים וארץ, כי מיום דעתי עד יום היותי בן עשרים שנה, הייתי שוקד על לימודי ביום והלילה, בלתי שום ביטול כלל, כי לא הייתי מתעסק בשום עניין מעניני העולם כלל".

רבי חיים למד מפי רבו רבי יצחק גאטניו, וכן מפי סבו מצד אמו רבי רפאל יוסף חזן. בשנת ה'תקע"ג בהיותו בן עשרים וחמש קבל רבי חיים מסבו סמיכת חכמים, בו הוא מננהו בתואר "החכם השלם". בהיותו בן ארבעים שנה בשנת התקפ"ח נפטר אביו, וקבל על עצמו לשמש כדיין וכראש ישיבה באיזמיר. בשנת ה'תקצ"ז מונה רבי חיים להיות אב"ד איזמיר בבית הדין שמנה ארבעים וחמישה רבנים. ובשנת ה'תרט"ו מונה לחכם באשי מטעם השלטונות והפך להיות למנהיג על האיזור כולו.

רבי חיים נודע כאוהב שלום ורודף שלום, הרבה לעזור לעניי עירו, והזהיר מאד על התנהגות הגונה והאיסור לצער את הזולת, גם כלפי ילדים קטנים ובפרט כלפי משרתים. את כל כוחו ומרצו השקיע רבי חיים בהקפדה על

החינוך הטהור לילדי ישראל, והקפיד במיוחד על החינוך של ילדי העניים. רבי חיים תיקן תקנות לרווחת ולמען הציבור, וידועה הוראתו להימנע מעישון. מגיל צעיר עד יומו האחרון למד תורה וחיבר ספרים רבים שנודעו בשערים ונלמדים עד היום בקרב כל קהילות ישראל. רוב כתביו נשרפו באש, ורבי חיים טרח לשחזר אותם, בכח זכרונו העצום. בסיום כתיבת כל ספר היה עורך סעודת מצוה ומחלק את ספריו לבאים ללא כל תמורה. מעשי מופת נקשרו בשמו, ואף הוא מעיד בספרו 'רוח חיים' על חולה שחלה בחולי מסוכן עד שנתייאשו הרופאים מחייו, ומאחר והאיש היה בכור, עלה בדעתו שמא לא עשו לו פדיון כהוגן, ופדה אותו על ידי כהן תלמיד חכם כדן, ותיכף ומיד נתרפא האיש ועמד מחליו, וחי עוד עשרים שנה.

בשבת שירה ט"ו בשבט שבט שנת ה'תרכ"ח (1869), ביקש מראשי הקהל להקריא את צוואתו לפני הציבור. בלילה האחרון לחייו עוד הספיק רבי חיים לערוך תקון חצות בבכי על גלות השכינה, למחרת ביום שני י"ז שבט בחצות, יום לאחר שסיים את ספרו 'ברכת מועדין לחיים' יצאה נשמתו בטהרה. בהלווייתו השתתפו רבים מיהודי טורקיה, ואף גדוד שלם של אנשי הצבא הטורקי, נציגי השלטונות ונציגי מדינות זרות, כולם באו לחלוק כבוד לרב היהודי. זכותו תגן עלינו, אמן.

מאמר החכם

ואתם הדבקים בה' אלוקים - המדבק עצמו בתלמידי חכמים. עליו נאמר: חיים כולכם היום - זוכה לחיים. חוזק - הפך מצורע. ראה - הפך סומא. לדים - הפך מי שאין לו בנים. מזונות - הפך עני. ד' דברים שאדם החסר אותם חשוב כמת. (רבי חיים פלאגי')

חילופי גברא התרחשו במלכות מרוקו בשנת תרל"ג (1873), המלך סידי מוחמד מת ואת מקומו ירש שליט תקיף שהשכיל למראית עין להעביר את השלטון לידיו בשקט יחסי. אך מתחת לפני השטח, פעלה קבוצת פורעים שהתנגדו להמושל התקיף, גם בשל יחסו הנוח לנתיניו היהודים.

פמליה מכובדת של חיילים ואנשי משטר ליוו את המלך מחוץ לעיר מוגאדור, להשתתף בשמחה משפחתית. מספר אנשי הצבא שנתרו בעיר היה מועט, לכן החליטו מנהיגי המרד כי הגיעה השעה לפעול, וכי הצעד הראשון יהיה לפרוק את זעמם על היהודים שנואי נפשם. תאריך היעד לביצוע המזימה נקבע לשבת הקרובה בשעות הבוקר, בזמן שכל הגברים נמצאים בבתי הכנסת ולא יוכלו לחמוק מידיהם. מארגני הפוגרום תכננו להחליק לשתי קבוצות, הקבוצה הראשונה תצור על בתי הכנסת ותמנע מן הגברים לשוב לביתם. באותה שעה, הקבוצה השנייה תתפזר בין בתי היהודים, תשדוד, תבזוז ותהרוג את הנשים והילדים. הם התפזרו לביתם תוך אזהרות שכל מי שיגלה את תוכניתם דמו בראשו. ותוך הוראות להצטייד בימים הקרובים בסכינים וגרזנים, אלות ורמחים, ככל שיעלה בידם. יהודי העיר לא חשו כלל בקרקע הבווערת תחתם...

ערב שבת פרשת בשלח, האוירה ברחובות המלאח היתה מרוממת ביותר, יהודי העיר מוגאדור התכוננו לה בשמחה יתירה. ריחות ערבים של תבשילי השבת התערבו אלו באלו, חלות ריחניות שנאפו בתנורי המאפייה, הובלו אחר כבוד לבתים, כשהם מותירים אחריהם שובל ריחני של שבת. השבת הקרובה היא שבת שירה, וכפי הנהוג בקהילות ישראל, לשזור ולזמר בשבת זו על הנסים הגדולים שארעו לאבותינו כאשר ניצלו מרודפיהם בים סוף.

דמות לבושה שחורים חמקה בלאט באישון ליל ממחנה המורדים לעבר הרובע היהודי. דפיקות חרישיות נשמעו על דלת ביתו של רב העיר. הרב הופתע לגלות בפתח ביתו איש נוכרי לא מוכר המבקש להכנס במהירות לביתו ולסגור אחריו את דלת הבית. התוכנית שנפרשה לאוזני הרב מפי אחר מחברי קבוצת המורדים החרידה את הרב. הוא הודה בחום לאיש ההגון, ומיהר לשגר את שמשו לכל חברי ועד הקהילה שיבואו להתכנסות דחופה בביתו. משהגיעו כל החברים, גולל הרב בפניהם את הידוע לו, והחלו לטכס עצה. שעות רבות ישבו ודנו בכל דרכי הפעולה האפשריות, רעיונות עלו וירדו, אך לאור הזמן הקצר, והידיעה שהפורעים מקיפים כבר את רחובותיהם, נוכחו

לראות כי אין דרך טבעית להצלה. עמוזד השחר כמעט עלה, כאשר ביקש אחד הזקנים את רשות הדיבור ואמר: "הלא זכינו ובעירנו התגורר הצדיק הקדוש רבי חיים פינטו הגדול זצוק"ל, אשר פעל ישועות בכל הארץ. זכורני, שבטרים פטירתו הבטיח כי ימשיך לעמוד לימין יושבי עירו, כפי שהשתדל עבורם כל ימי חייו. כמו כן ידוע לנו, כי בנו הצדיק רבי הדאן החי עמנו, תמים בכל דרכיו, וזכות אבות מסוככת עליו, אולי נושע בזכות תפילתו.

ללא שהות מינו משלחת, אשר שמה פעמייה לבית רבי הדאן. משהגיעו, סיפרו לו כי עת צרה היא ליעקב, ואויבינו הרשעים זוממים לכלותינו בעוד כמה שעות. שערי ההשתדלות הטבעית ננעלו, ולכן הם מבקשים ממנו שיתפלל בעד הקהל כולו.

יצא רבי הדאן לבית העלמין, בדרכו הבחין בקבוצת הפורעים המלשטים את כלי זינם, וממתנינים לאות לפרוץ לרחובות היהודים. רבי הדאן ראה בעיניו את גודל הסכנה, בזהירות חמוק מהם, ובזריזות מרובה רץ לבית העלמין... זרם דמעות שטף את עיניו כאשר השתטח על קבר אביו הקדוש, והתחנן בתפילה קצרה, שילך ויעמוד לפני כסא הכבוד, וימליץ טוב על קהילת מוגאדור. בדרכו חזרה פגש את חלק מבני העירה מתגודדים ברחובות ופניהם מודאגות. "בכל שנה קוראים אנו בשבת זו על היד הגדולה שנתגלתה בים סוף" עודד את אחיו היהודים – "כך גם אנו, עוד היום נראה את ישועת ה' הגדולה", דבריו המעודדים נסכו רוח בטחון בין יהודי העיר.

מספר יהודים החליטו לראות את ישועת ה' במו עיניהם, לפיכך טיפסו על גגות הבתים הגבוהים, והשקיפו על סביבות המלאח היהודי והרחבות הסמוכים לו. המראה שנגלה לעיניהם היה מבעית, הרחובות הסמוכים למלאח היהודי היו מלאים בפראי אדם, מהם רכובים על סוסים עם כלי זין. עיניהם המפיקות שנאה ושטנה חיכו לפקודת המנהיג להסתער על רחובות היהודים.

לפתע, מכיוון בית העלמין, סמוך למקום קבורתו של רבי חיים, עולה ענן אבק. ומתוך הענן נראו סוסים לבנים ועליהם פרשים לבנים, זוהרים במהירות לכיוון מחנה המורדים. החיילים הלבנים התנפלו בהפתעה על הפורעים צמאי הדם, הרגו את ראשיהם ורבים מהם ואת הנותרים הפיצו לכל עבר. באותה שבת, כמה שעות מאוחר יותר, כאשר קראו בבתי הכנסת את שירת הים, שוררו כל הקהל יחד, בקול רם ושמחה: "עזי וזמרת י-ה, ויהי לי לישועה. ה' איש מלחמה ה' שמו. נשפת ברוחך כסמו ים". כאשר כל אחד ואחד מרגיש אף בויום הצילו ה' מיד אויביו.

אדירים משברי ים

בפרשה אנו קוראים על נס קריעת ים סוף. הקב"ה גזר על השר הממונה על הים להבקע לפני בני"ו, ואילו המצרים "צללו כעופרת במים אדירים" קשה לתאר את הים, מבלי לגעת בעוצמה הבלתי נתפסת של גודלו, ובכוחם ועוזם של הגלים, כפי שאומר דוד המלך בתהלים "זה הים גדול ורחב ידים", גלי הים ומשבריהם נוצרים כתוצאה מהרוח, שאף היא עושה דברו של ה' "ברוח דבריך יערמו מים" הרוח דוחפת את המים בכיוון תנועתה. "ויעמד רוח סערה ותרומם גליו, יעלו שמים ירדו תהומות" ככל שהרוח חזקה יותר מתפתחים גלים גבוהים יותר. תחילה יוצרת הרוח גלים קטנים, ההולכים וגובהים.

בלב האוקיינוס נוצרים גלים גבוהים, כתוצאה של סופות וסערות עזות במיוחד, הגלים מתנשאים לגובה של 7 מטרים, ובסערות עזות גם לחמישה עשר מטרים. גל שנוצר יכול לנוע ברחבי האוקיינוס למרחקים גדולים ביותר. למעשה מהרגע שגל נוצר הוא ממשיך כמעט באין מפריע עד שהוא מגיע לחוף. הגלים המוקצים שנראים בים סוער, נוצרים משילוב של גלים חזקים והרבה מלח ים.

בשנים האחרונות עם התפתחות צילומי הלויין ומיכשור מתקדם למדידת גלים, גילו כי באוקיינוסים יש גלי פרא עצומים המתנשאים לגובה של 30 מטרים (גובה של בניין בן עשר קומות!), היכולים להופיע לפתע ללא כל

אזהרה באמצע האוקיינוס, בניגוד לכיוון הזרמים וכיוון הגלים, לעתים אף במזג אוויר בהיר ויפה. לפני הגל מופיע שפל כה עמוק הנראה כ"חור בים". סיכויי ההישרדות של אונייה הנתקלת בגל פרא כזה הם קלושים. גל עצום זה מפעיל לחץ העלול להגיע ל-100 טון למטר רבוע על גוף האונייה וכמעט לבטח היא תשקע בים בתוך שניות. טביעתן הפתאומית של ספינות ענק בלב אוקיינוסים, מיוחסות לעתים קרובות לגלי פרא. לפני כשלושים שנה טבעה ספינת משא גדולה שהיתה עשויה לעבור את האוקיינוס בהתמודדות אף מול סערות עזות, הספינה טבעה לפתע בלב-ים ללא ניצולים, כאשר לפני כן היא אותה סימוני מצוקה שנקלטו בספינת סחר. בין שרידיה המעטים נמצאה סירת הצלה, לפי מצב הברגים, נראה היה כי היא נתלשה מהספינה בעקבות מכה חזקה.

ישנם גלים הנוצרים מפעילות תת ימית בלב האוקיינוס, גלים אלו כמעט ולא מורגשים בלב האוקיינוס ולכן אינם מסוכנים לספינות השטות בלב ים, אך כאשר הם מתקרבים לחוף הם הופכים למסוכנים מאד. גלים אלו נקראים גלי צונאמי, ונגרמים כתוצאה מתזוזה פתאומית של כמות עצומות של מים באוקיינוס. הסיבה המוכרת והשכיחה ביותר היא רעידת אדמה. אל החוף, מגיעה בהתחלה תחתית הגל, ואז, כמה דקות מאוחר יותר, מגיעה פסגת הגל, ומכיוון שהגל כל כך ארוך, נראה כאילו הים עולה על גדותיו והגל ממשיך וממשיך מציף את ערי החוף ושוטף כל דבר הנקרה בדרכו. אכן, "אדירים משברי ים"!

08.852.0.852 אקרא